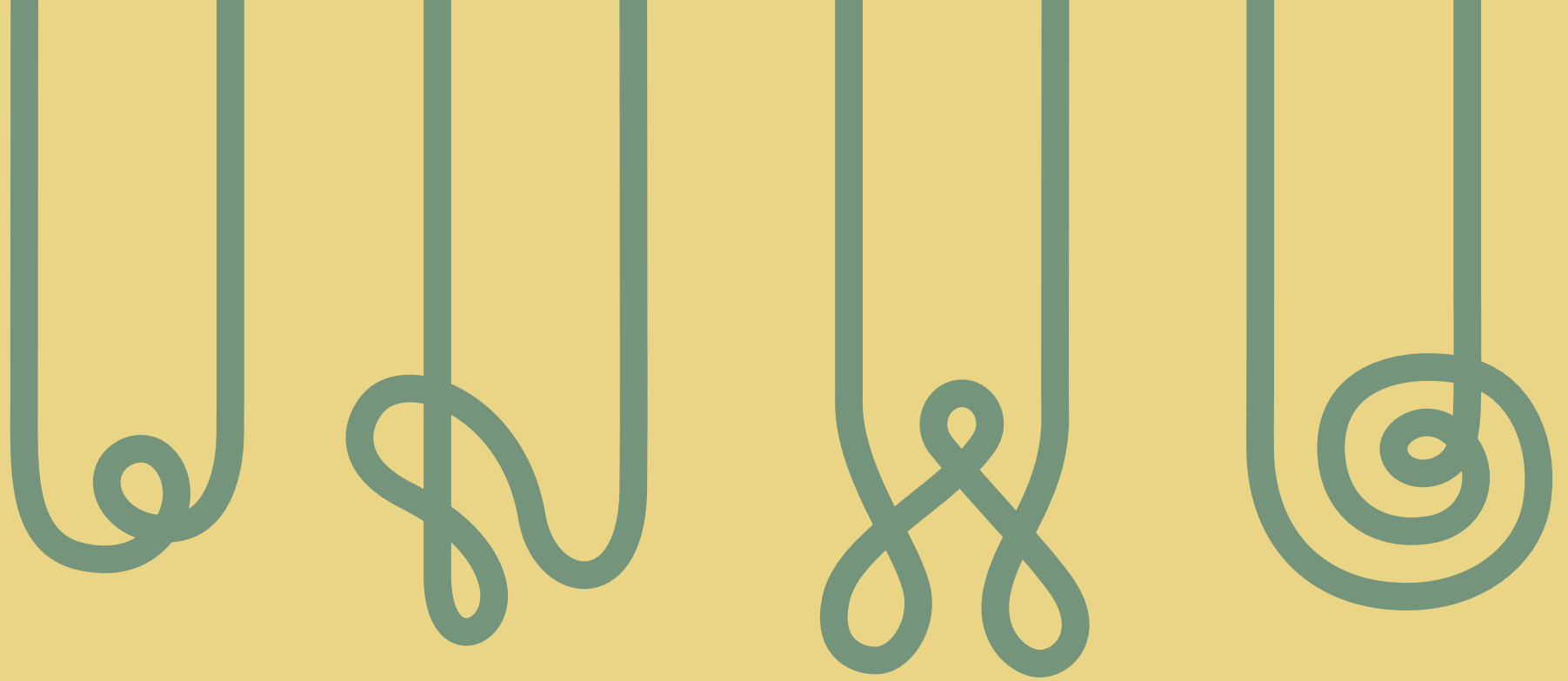

VEGSKILLE

Kunstlandskap Gudbrandsdalen

SLUTTRAPPORT

Forord

Samtidskunst skal engasjere og utfordre vante forestillinger om våre omgivelser og våre holdninger. Samtidskunst skal ikke først og fremst bekrefte eller være dekorasjon. Vi må tørre å slippe til stemmer og arbeidsmåter som bringer oss litt ut av komfortsonen.

Kunstprosjektet Vegskille har gått over flere år, fra 2013 og til 2017. Ideen er forankret i Regionalt handlingsprogram for 2014, der ambisjonen var å bruke kunst, kulturaktiviteter og arrangement som ledd i nærings- og stedsutvikling for å styrke attraktiviteten for innbyggere og besøkende.

Fylkesutvalget har støttet opp om prosjektet ved flere korsveger, og har bevilget penger til gjennomføringen. Noen spør seg om fylkeskommunen skal involvere seg i denne typen prosjekter. Vi ser at særlig ett delprosjekt, i Kvam, har fått nasjonal oppmerksomhet. Jeg mener at som politikere er det vår rolle å legge forholdene til rette og rigge fylkeskommunen som en utviklingsmotor for fylket.

Når vi ser tilbake på de prosessene og de fysiske resultatene som Vegskille har frambrakt, så er jeg ikke i tvil om at prosjektet har oppnådd mye av det som var hensikten:

- Å få fram nye grunner til å besøke tettstedene
- Å framheve stedenes egenart
- Å bruke kunst som bidrag til stedsutvikling

Andre effekter, som ikke skal undervurderes, er at prosessene i kommunene har økt kompetansen lokalt når det gjelder hva kunst kan være og hvordan kunstnere kan reise problemstillinger av lokal interesse. Det utvikler oss både som mennesker og samfunn.

Oppland er et fylke med store utfordringer og store muligheter. Vi trenger innovasjon på mange fronter og derfor er det viktig å åpne for nye måter å arbeide på og nye virkemidler. Alle initiativ vil ikke være like vellykket, men vi må tørre å ta noen sjanser.

Nå når prosjektet er fullført, med et unntak for Kvam, så vil jeg gjerne få gratulere kommunene i Gudbrandsdalen med resultatene! Vi ser fram til videre samarbeid for å utvikle fylket vårt videre, til glede for både innbyggere og besøkende.

Even Aleksander Hagen
Fylkesordfører

Innhold

Bakgrunn	05
Den overordnede kunstkomiteen ..	07
Proessen	08
Kunstverkene	14
Kommunikasjon	20
Økonomi	24
Evaluering	26
Sluttkonferanse 2. november 2017 ..	28
Bildeliste	32
Referanser	33

Denne sluttrapporten er utarbeidet av den overordnede kunstkomiteen (se s.7) for Oppland fylkeskommune. Layout og oppsett ved Synne Gjeilo, Kommunikasjon i Oppland fylkeskommune, basert på visuell profil utarbeidet av Byggstudio. Redaksjonen er avsluttet 18.1.2018.

Bakgrunn

Vegskille som prosjekt sprang ut av et samarbeid som oppstod i 2012 da ny E6 gjennom Gudbrandsdalen fra Ringeby til Sjøa stod på terskelen for byggestart. Statens vegvesen tok et initiativ for å samordne ulike tiltak som hadde med reiseopplevelsen langs ny E6 å gjøre. Til dette samarbeidet inviterte prosjektleder for E6, Øyvind Moshagen, Oppland fylkeskommune ved Regionalenheten, Visit Lillehammer (daværende Lillehammer Turist) og Midt-Gudbrandsdal næringsfor- ening. Senere kom også Nasjonalparkriket reiseliv med i samarbeidet.

Statens vegvesen skriver på sine sider under fanen “Ny E6 - en regional utviklingsmotor”:

Ved å utvikle gode reiseopplevelser vil Statens vegvesen oppnå økt trafiksikkerhet, Oppland fylkeskommune nærings- og stedsutvikling i kommunene og Visit Lillehammer utvikling av reiselivet.

Ny E6 skal i seg selv by trafikanter på en særpreget og interessant reiseopplevelse som gjør at E6 gjennom Gudbrandsdalen blir den foretrukne ruta mellom sør og nord, og sør og vest. Ny veg gir reisende mulighet til å se Gudbrandsdalen fra en helt ny side, med nye utsikter og tilrettelagte rasteplasser.

Når E6 blir lagt utenom tettstedene åpner det seg i tillegg nye muligheter for nærings-, steds- og reiselivsutvikling. Dette kan lokalsamfunnene dra nytte av, og gjøre det attraktivt for trafikanter å svinge av E6 og stoppe i lokalsamfunnene.

I en sluttrapport fra nov. 2013, ført i pennen av Lillehammer Kunnskapspark ved Ole Smidesang, er målet formulert slik:

E6 gjennom Gudbrandsdalen skal bli en eventyrlig reise der nytt møter gammelt på en leken, utfordrende, sporty og ekte måte. Reiseopplev- elsene skal bidra til økt trafiksikkerhet, reiselivsutvikling og syssel- setting. Vi har lyktes nå turistene svinger av E6, velger lokalvegene og stopper i lokalsamfunnene.

I rapporten listes det opp en rekke delprosjekter som skal bygge opp- under de overordnede målene. Her inngår vegserviceanlegg, rasteplasser, lysdesign, utsikts- og temaruter, skilting og navigering, og også kunst som stedsutvikler i Gudbrandsdalen. Oppland fylkeskommune tok etter intern forståelse mellom partene, hovedansvaret for utvikling av kunstdelen. Samarbeidsgruppa arrangerte en studietur til Nordøst- England vinteren 2014, der aktørene og flere kommunerepresentanter deltok.

Den første bevilgningen til prosjektet finnes i en FR-sak fra 24.6.2013 der fylkesrådmannen støtter utarbeidelsen av en kunstplan med 100.000 kr. Vegvesenet bidro ditto. I saken heter det: Det er ingen tvil om at det forestående arbeidet med en kunstplan for E6 er et vanskelig arbeid, fordi det oss bekjent, ikke tidligere er forsøkt laget en kunst- plan for et så stort vegprosjekt.

Politisk behandling av prosjektet fant sted i fylkesutvalget 21.1.2014. I vedtaket heter det: Fylkesutvalget støtter opp om arbeidet med kunst- plan for ny E6 og gir et tilsagn til forprosjektet «Kunst som virkemiddel i stedsutvikling i Gudbrandsdalen» med inntil kr 600.000.

“E6 - en eventyrlig reise”

```
graph TD; A["E6 - en eventyrlig reise"] --> B["Kunst som stedsutvikler i Gudbrandsdalen"]; A --> C["Portal til regionen ved Vingrom"]; A --> D["Vegserviceanlegg ved Vinstra"]; A --> E["Utsikts- og temaruter"]; A --> F["Skilting og navigering"]; B --> G["Dokumentasjon"]; B --> H["Landemerke"]; B --> I["Kunst i kommunene (Vegskille)"];
```

Kunst som
stedsutvikler i
Gudbrandsdalen

“Portal” til
regionen ved
Vingrom

Vegserviceanlegg
ved Vinstra

Utsikts- og
temaruter

Skilting og
navigering

Dokumentasjon

Landemerke

Kunst i kommunene
(Vegskille)

Den overordnede kunstkomiteen

Samarbeidsgruppa tok initiativ til å utarbeide et mandat for en kunstkomité og engasjere to kunstkonsulenter. Mandatet for komiteen ble utarbeidet før sommeren 2013 og ble signert av de tre partene Statens vegvesen, Oppland fylkeskommune og Visit Lillehammer 4.9.2013. Statens vegvesen og Oppland fylkeskommune delte kostnadene likt mellom seg. I mandatet står det under Kunstplan:

Mandatet til kunstkomiteen er å utforme en helhetlig kunstplan. Kunstplanen skal kvalitetssikres av Kunstutvalget i Oppland Kunstsenter. Kunstplanen må ha som et siktemål å avklare ambisjonsnivå, økonomisk ramme og finansieringsmodeller, i tillegg til å drøfte og foreslå konsepter, steder, konkurranseformer, mulige kunstnere og framdrift. (...) I utgangspunktet skal komiteen arbeide med et konsept som består av 1-2 landemerker som står i umiddelbar tilknytning til E6 og en kunstrute med mindre verk i hver av de 12 kommunene i Gudbrandsdalen. Dette er en langsiktig ambisjon, og i første omgang bør planen inneholde minst fem verk på en kunstrute. Planarbeidet vil kreve en involveringsprosess med kommunene/regionene/ lokalsamfunnene og kunstkomiteen må finne egnede måter å forankre prosjektet hos disse.

Den oppnevnte komiteen bestod av disse personene:

- **Per Erik Fonkalsrud**
Oppland fylkeskommune, Regionalenheten, leder
- **Kari K. Sundfør**
Statens vegvesen, E6-prosjektet
- **Marit Brænd**
Oppland fylkeskommune, Kultur
- **Eivind Slettebø**
(oppnevnt av Oppland Kunstsenter)
- **Viel Bjerkeset Andersen**
(oppnevnt av Oppland Kunstsenter)
- **Ole Smidesang**
Lillehammer Kunnskapspark, innleid konsulent

Ole Smidesang gikk ut av arbeidet som prosjektsekretær senhøsten 2013, da sluttrapporten for første fase var levert. De øvrige personene har fulgt prosjektet siden.

Proessen

Oppstartsmøte på Dale-Gudbrands gard

14.11.2013

Alle kommunene i Gudbrandsdalen var invitert til møtet. Det møtte opp 33 personer, deriblant fem ordførere og en varaordfører fra Lillehammer t.o.m. Sel. Prosjektforslaget "Kunst i kommunene" fikk gjennomgående positiv mottakelse. Det ble beskrevet som en meget interessant, innovativ og god idé.

Kommunene ble oppfordret til å søke om deltakelse i prosjektet i brev datert 21.1.2014. Ved fristens utløp den 28.2. var det fire kommuner som hadde meldt sin interesse: Øyer, Ringebu, Sør-Fron og Sel. Alle fire ble med i prosjektet videre. Nord-Fron kommune meldte inn sin interesse noe senere, og gikk sammen med Sør-Fron i et felles Fron-prosjekt.

Regionalt handlingsprogram 2014

Handlingsprogrammet er fylkeskommunens årlige plan for prioritering av satsingsområder med budsjett. Fylkestinget behandlet programmet for 2014 den 13.12.2013. Det het:

I 2014 vil følgende oppgaver ha særlig prioritet: Bruke kunst, kulturaktiviteter og arrangement som ledd i nærings- og stedsutvikling for å styrke attraktiviteten for innbyggere og besøkende. Dette gjelder utsmykning, arkitektur og utforming, kulturaktiviteter og arrangementer. Materiell og immateriell kulturarv skal ivaretas og formidles.

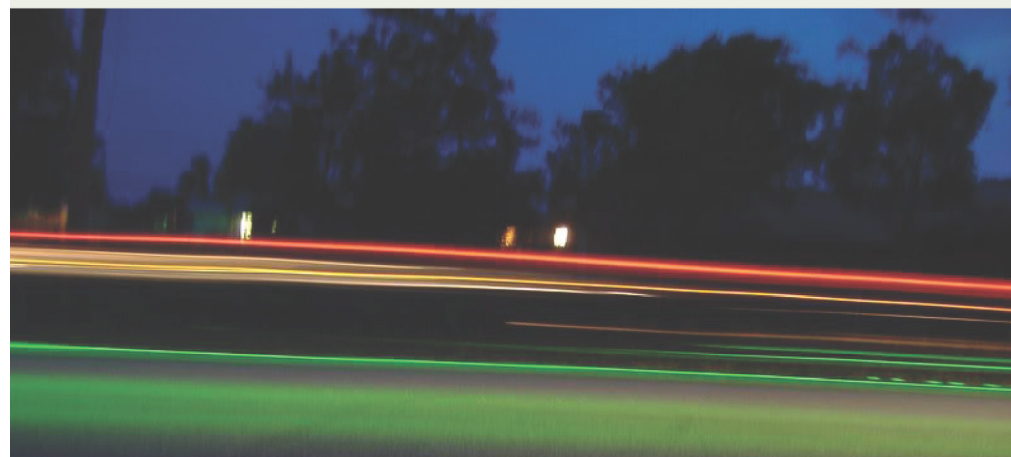
Dette punktet var viktig for den politiske forankringen av Vegskille gjennom prosessen videre.

Kunstplanen april 2014

Kunstkomiteen la fram kunstplanen i hht. mandatet 25. april 2014. Tittelen var: Kunstplan E6 Biri- Otta. Et prosjekt i samarbeidet: Ny E6 – en regional utviklingsmotor.

KUNSTPLAN E6 BIRI - OTTA

Et prosjekt i samarbeidet: Ny E6 – en regional utviklingsmotor 25. april 2014

Noen generelle betraktninger om prosjektet:

Vegskille er tett knyttet til ny E6 gjennom Gudbrandsdalen, som er et av de største inngrepene i distriktet på mange år. I størrelse overgår investeringene de til OL i 1994 og kan i omfang måle seg med Dovrebanens realisering rundt 100 år tidligere. Det er kanskje bare Storofsen i 1789 som har betydd mer for en rask omforming av dalens landskap i historisk tid. Den nye E6-traseens inngripen i dalen oppleves spesielt tydelig der E6 flyttes vekk, og etterlater tettstedene i en ny situasjon, og påvirker identiteten både i regionen og i de enkelte lokalsamfunnene på mange måter i tiden framover. I lys av dette var det prosjektets siktemål at kunst kan både medvirke i prosessen med å tenke kreativt om nye muligheter, og bidra til nye refleksjoner over hva som bør ivaretas og dyrkes videre som en del av regionens og de ulike stedenes egenart. I tillegg kommer momenter som kan kalles kunstens egenverdi, der verkenes kvaliteter skal kunne skape entusiasme og engasjement.

Det er ingen tilsvarende prosjekter i Norge som er helt sammenfallende med Vegskille når det gjelder geografi, siktemål og omfang. Det har noen likhetstrekk med Skulpturlandskap Nordland og Skulpturstopp, som er Sparebankstiftelsen DNB's prosjekt langs E6 fra svenskegrensa til Dovre. Men der disse to prosjektene har vært mer fokusert på "tilførte og stedstilpassede skulpturer", har vi med Vegskille hatt et overordnet krav og ønske om lokal involvering og forankring. Med dette utfordret vi kommunene til deltagelse, og gjennom en samarbeidsprosess å aktualisere og artikulere spørsmål som opptar lokalsamfunnet, og hvordan de ved hjelp av kunst kan løfte fram særpreg, historie og uttalte satsningsområder i møtet med endring og omstilling.

Kunstplanen beskriver 3 prosjekter:

1. "Dokumentasjon"

Et forsøk på å beskrive de store endringene i Gudbrandsdalen med kunstneriske virkemidler, ulike blikk på selve vegutbyggingen.

2. "Kunst som stedsutvikling"

Foreløpig fire prosjekter tilknyttet hver av kommunene som meldte sin interesse for å delta i forprosjektet.

3. "Landemerke"

Tilknyttet E6 som gjennomfartsåre.

Statens vegvesen er prosjekteier for prosjekt 1 og 3, mens Oppland fylkeskommune er prosjekteier for prosjekt 2.

Kunstplanen inneholdt ikke noe budsjett. Planen ble formelt godkjent av Kunstutvalget i Oppland Kunstsenter i brev datert 7.5.2014.

Dokumentasjonsprosjektet ble senere døpt Hamskifte, og ble gjennomført i regi av Statens vegvesen. Landemerkeprosjektet er ikke ført videre.

Forprosjekter / kommunale kunstplaner

De deltakende kommunene fikk i juni 2014 brev om de økonomiske rammene for forprosjektet. Hver kommune ble gitt et tilsagn på 175.000 kr fra fylkeskommunen samt at de to kunstkonsulentene skulle dekkes av fylkeskommunen. Det ble forutsatt at kommunene skulle gå inn med tilsvarende midler.

De kommunale kunstplanene ble ferdige senhøsten 2014, med unntak av Fron, der denne forelå senhøsten 2015.

I tillegg til at det har vært lokale kunstkomiteer, har også lokale personer og grupper vært invitert med på befaringer og blitt forelagt de enkelte kunstplanene. Det er formidlet kontakt og møtepunkter mellom kunstnere og lokale resurspersoner og bedrifter. I noen av prosjektene har det også vært arrangert åpne møter der kunstplaner er presentert og med innspill fra interesserte.

Det er viktig å merke seg at involveringen har vært tydelig på at det er kunstkomiteene som har formell status i prosjektene og er ansvarlige for organiseringen og godkjenning av disse. Det har blitt tolket som at involvering med enkeltpersoner for befaringer, innspill og råd har medført en formell status i prosjektet – noe som er feil.

Tretten

Kunstkomiteen i Øyer kommune har bestått av:

- Bo Lindblad, aktivitetskoordinator Øyer kommune (til våren 2017)
- Frode Fossbakken, Øyer kommune
- Helge Haugan, arkitekt, arealplanlegger Øyer kommune
- Viel Bjerkeset Andersen, kunstkonsulent

Utdrag fra Kunstplanen:

«Kunst som stedsutvikling» i Tretten, handler om å skape et engasjement blant ungdom, slik at de kan kjenne på en stolthet over å komme fra et lite sted som Tretten i en liten kommune som Øyer. Kunst brukt både som en tankegang, ytring og mulighet kan være en viktig dør-åpner for mange ungdommer som føler seg litt på siden av det gjengse samfunnet. Derfor kobles dette prosjektet opp til både Bygdeungdomslaget og miljøet rundt ungdomsklubben, kulturskolen og UKM - ungdommens kulturmønstring. Ungdomskonsulenten blir en viktig koordinator i dette prosjektet. Det man er nysgjerrig på gjennom oppveksten, tar man alltid på en eller annen måte med seg videre i livet. Det er derfor viktig at prosjektet er stedstilpasset, og at det føles relevant. Men det kan også godt bryne skråsikre meninger, og på den måten bygge opp under en fremtidig identitet.

Kunstprosjektet strekker seg foreløpig over 3 år, hvilket betyr 3 ulike prosjekter med 3 forskjellige kunstnere/kunstnergrupper som innleder et samarbeid med noen av kommunens ungdommer. Gjennom felles workshop utarbeides en installasjon/skulptur som plasseres på et egnet sted på Tretten.

Installasjonen må tåle å stå ute, og bør kunne brukes av flere. Den skal være et nysgjerrighetspunkt, definere et sted, og ha en egen identitet. En slags kunstforstyrrelse.

Ringebu

Kunstkomiteen i Ringebu har bestått av:

- Britt Åse Høyeseen, kommunalsjef
- Gunhild Haugum, arealplanlegger, avløst av Annbjørg Backer
- Frode Martinsen, tettstedsgruppa Ringebu, senere næringssjef i Ringebu kommune
- Tina Lie Vestby, tettstedgruppa Fåvang, senere kulturkonsulent i Ringebu kommune
- Eivind Slette-meås, kunstkonsulent

Utdrag fra kunstplanen:

Kunstkomiteen ser for seg et samlet prosjekt for tettsteda Ringebu og Fåvang.

Kunstplanen inviterer til konseptskisser for et kunstverk som spiller på de to tettstedenes egenart og gjensidighet, likheter og ulikheter. Ambisjonen er at det ene verket skal sees i sammenheng med og skape en forventning om det andre verket/tettstedet.

Prosjektet vil finne sted langs sideelvene Tromsa og Våla, og utvikles i tilknytning til igangsatte prosjekter i elvelandskapet. Eksempler vil være sti med kultur- og aktivitetstilbud, bevaring av gammelt industri-miljø (møller, kraftverk, sagbruk, garveri/fargerier, meieri) og restaurering av stasjonsmiljø i Ringebu.

Fron

Kunstkomiteen i Fron har bestått av:

- Trond Halle, kulturleder i Sør-Fron, senere Bjørn Kjellsson Sletten
- Ingebjørg Teigmoen Bergum, kulturleder i Nord-Fron
- Vigdis Holmestad, Gudbrandsdalsvegen (fra 2017)
- Eivind Slette-meås, kunstkonsulent

Utdrag fra kunstplanen:

Stedskunst vil foregå parallelt ved Hundorp, Harpefoss, Vinstra og Kvam. På bakgrunn av direkte invitasjon vil arkitekter, kunstnere og formgivere utfordres til å utarbeide konseptskisser og et verk/installasjon i tilknytning til tettsteda. Det fysiske verket kan være utgangspunkt for å realisere en bredere konsept/mulighetsskisse, en enkeltstående stedsmarkør, et kunstprosjekt eller opplevelse av temporær og/eller permanent karakter.

Deltagerne inviteres inn i prosjektet på bakgrunn av innovativ tilnærming i slike prosjekter og tilsvarende erfaring fra stedsutvikling, det være seg tverrfaglig, sosialt, kreativt, visuelt eller praktisk fundert. Et kjennetegn ved aktørene er at de ofte arbeider prosess- og medvirkningsbasert, ved å involvere lokale bruker- og referansegrupper, og utvikler ideer gjennom workshops der kreative ideer kan utvikles og modnes i møte med innbyggerne. En praktisk orientering som vektlegger samarbeid med lokale bedrifter og håndverkere, og det å bygge selv fremfor å bruke entreprenører er også viktig i denne sammenheng. Ikke minst er interessen for det stedsspesifikke og den regionale/lokale situasjonen/konteksten noe som særmerker deltagerne.

Sel

Kunstkomiteen i Sel har bestått av:

- Dag Erik Pryhn, ordfører Sel kommune
- Torfinn Stenersen, næringssjef, Sel kommune
- Line Brånå, prosjektleder, Utvikling av Otta som regionsenter, Sel kommune (til våren 2017)
- Jertru Torsdotter Stallvik, leder kulturavdelingen, Sel kommune
- Viel Bjerkeset Andersen, kunstkonsulent

Utdrag fra kunstplanen:

Prosjektet “Kunst som stedsutvikling” griper tak i den utviklingen som allerede har startet på Otta, og med et overordnet blikk samler noen tråder som visualiseres i noen valgte kunstprosjekter. Kunstprosjektene skal føles relevante for Otta i dag, og samtidig fokusere på og være endel av Ottas fremtidige utvikling. Det overordnede temaet for kunstprosjektet blir derfor klima.

Kunstplanens to deler:

- Et temporært kunstprosjekt med utgangspunkt i Klimalaben starter kunstprosessen og dialogen i Otta, ved å lage et oppmerksomhetspunkt på den gamle kornsiloen. En slags kunstforstyrrelse som synes fra lang avstand. Både folk som bor og arbeider i Otta, og de som kjører forbi, vil kunne se verket i den perioden det står oppe.
- Parallelt med utviklingen av det temporære kunstprosjektet, arbeider vi med å utvikle et permanent kunstverk for Otta. Dette arbeidet fortsetter Ottas fokus på flom, ras og energi, samtidig som det forholder seg til fremdriftsplanene i E6-prosjektet, regionsenterplanene og byutviklingsplanene.

Åpninger 2015–2017

27. november 2015

“#kroppen13” / Tretten i Øyer

24. november 2016

Lysinstallasjonen “=0=” / på Otta
(i forbindelse med julegateåpningen)

16. juni 2017

“Hva heter dette stedet?” / Aurvoll skole i Øyer

23. september 2017

Felles åpning av alle verkene i Fronskommunene:

- “Krysningsspor” / Hundorp stasjon
- “Oktagon” / Harpefoss
- “Markører for midlertidige samtaler” / Vinstra
- “European Exchange” / Kvam, senere endret til “Odelsgut og fantefølge” (ikke ferdig)

3. oktober 2017

“Mammuten” / Fåvang

6. oktober 2017

“Dragen” / Ringebu

Kunstverkene

- #kroppen13
- Hva heter dette stedet?
- Mammuten
- Dragen
- Krysningsspor
- Oktagon
- Markører for midlertidige samtaler
- Odelsgut og fantefølge
- ”-o=-”
- Båret av vinden - ført av strømmen

#kroppen13 / Anders Jakobsen / Stavsplassen, Tretten / Øyer

Anders Jacobsens kunstverk ”#kroppen13” er et skulpturelt treningsapparat. Skulpturens plassering mellom Stavsplassen og Moksa definerer og aktiviserer et område kanskje ingen har tenkt på kan være et sted. Skulpturen gir ordet ”brukskunst” en ny mening, ved at den oppfordrer folk til å bruke skulpturen, og bli et møtested som engasjerer og kan brukes av alle; - la kroppen din møte #kroppen13.

Skulpturen og de omkringliggende plassdefinerende installasjonene viderefører håndverkstradisjoner i tømmer og tre, og setter disse i nye sammenhenger. Småtrær og kratt som skjulte kontakten med Moksa, ble ryddet og gjenbrukt i installasjonen.

Anders Jakobsen er billedkunstner og arbeider i hovedsak med tre som materiale og uttrykk med røtter i svensk sløydtradisjon, med overraskende kombinasjoner og fargebruk.

www.radicalsloyd.com

Mammuten / Linda Bakke / Fåvang / Ringebru

"Mammuten" av Linda Bakke er en tro gjengivelse av en mammothodeskalle, gjenspekt i omtrent dobbel størrelse. Gudbrandsdalen er unik i nasjonal sammenheng når det gjelder mammutfunn. Dette er stedet i Norge med flest registrerte funn og tettstedet Fåvang har tatt til seg mammuten og gjort den til sin egen. En 70 cm lang bit av en støttann dukket opp i Myhre grustak i 2008, og det er også gjort funn av støttenner

i samme grustak i 1988, 2009 og 2013. Grusmassene ble dannet av en stor breelv som også førte med seg de mellom 50.000-100.000 år gamle funnene. I retning sør-øst fra skulpturen "Mammuten" ser en rett på grustaket der mammuttenene ble funnet.

Sammen med "Dragen" i Ringebru er "Mammuten" i Fåvang to skulpturer som ser tettsteda i sammenheng og er utformet på en måte som speiler tettstedas egenart og gjensidighet, samtidig som de knytter an til lokal identitet og historie. Skulpturen er produsert i syrefast 316 stål og satt sammen av mange mindre biter som er banket, tilpasset, sveiset sammen, pusset og polert.

Linda Bakke (f. 1973) er fra Stange og jobber med skulptur og kunst i offentlige rom-prosjekter som er stedsspesifikke, visuelt slående og gjerne ladet med mytisk, historisk eller fabulerende innhold.

www.lindabakke.webs.com

Dragen / Linda Bakke / Vålebrua / Ringebru

Ringebru stavkirke er den mest besøkte attraksjonen i Ringebru og bakgrunn for skulpturen "Dragen" av kunstner Linda Bakke. Utgangspunkt for kunstverket er en portal med rikt dekorert treskurd i kirkens inngangsparti. Portalen består av 15 drager/slanger som er flettet i hverandre og biter hverandre i halen. Sett forfra er skulpturen "Dragen" nesten identisk med en av disse dragene, som her har blitt "løftet" ut av portalen og fått tredimensjonal form.

Slanger er ofte representerte som mektige voktere av templer og andre hellige steder. Tidvis er slanger og drager benyttet om hverandre med tilsvarende symbolske funksjoner. Slangegiftens brennende kvalitet tilsvarer en ildspyttende drage, osv. I folketroen er drager gjerne knyttet til naturlandskap med kilder, elver og huler. I kirker ble dyrene sett på som bindeledd mellom denne verden og det hinsidige.

Skulpturen er produsert i syrefast 316 stål og er satt sammen av mange mindre biter som er banket, tilpasset, sveiset sammen, pusset og polert.

Hva heter dette stedet? / Lars Kjemphol / Aurvoll barneskole, Tretten / Øyer

Prosjektet består av et stort, kraftfullt veggmaleri og en liggeskulptur, og er et resultat av et tett samarbeid mellom kunstneren og elevene i 7. trinn gjennom skoleåret 2016/17. Prosjektet ble derfor også tildelt kriblemidler. Tittelen spiller på at elevene selv skal navngi verket.

Lars Kjemphol kaller gjerne kunsten sin for anti-kunst; kunstprosjektene tar opp i seg både grafitti og intervenserende gateuttrykk, men motsatt av gatekunsten som ønsker å opptre i det skjulte og for de innvidde, inviterer Kjemphols installasjoner og kunstverk til samhandling, lek og fellesskap.

www.larskjemphol.com

Krysningsspor / Ola Sendstad / Hundorp / Sør-Fron

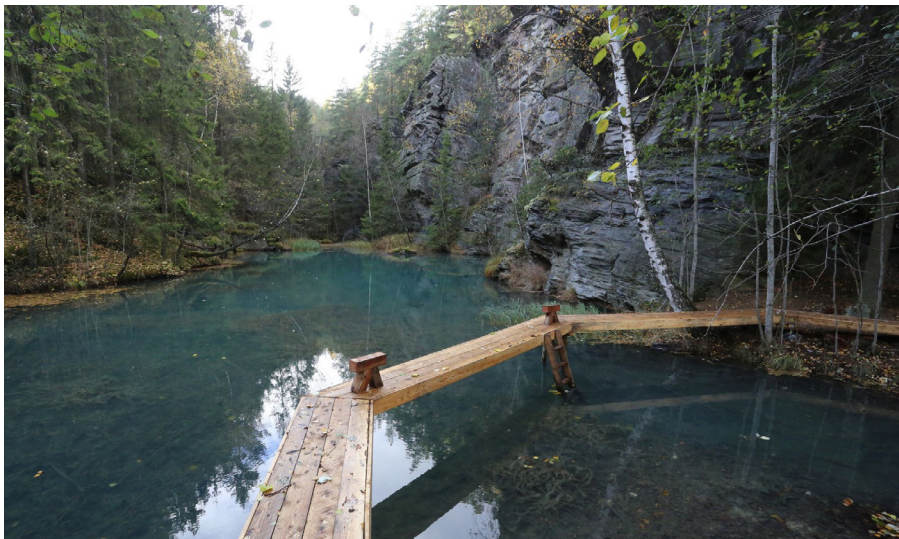
Ola Sendstads prosjekt "Krysningsspor" på Hundorp stasjon er en utforskning av lokalmiljøets forhold til den nå nedlagte jernbanestasjonen. Stasjonen er i dag et stille og stemningsfullt sted, uten annonsering av avgang eller ankomst. I folks bevissthet er det fremdeles et offentlig sted, men det er sjelden noen der og naturen er i ferd med å ta det tilbake.

Gjennom våren og sommeren 2017 har folk blitt invitert til stasjonen for å oppleve og snakke om stasjonen. Det har fått folk i tale og midlertidig gitt nytt liv i den forlatte stasjonsbygningen. De ulike møtene på stasjonen har fått stor respons og resultert i mange sterke, morsomme og litt merkelige fortellinger. Fragmenter av disse samtalene er samlet i et stedsspesifikt lydverk som spilles av utendørs via en hornhøytaler, et lydanlegg som ligner det på stasjoner i drift. Lydinstallasjonens lavmælte fortellinger vil spilles av med ulike intervaller, på ubestemt tid eller kanskje fram til en ny bruk aktiviserer stasjonen igjen?

Ola Sendstad er arkitekt. Han har gjort flere prosjekter som utforsker og utfordrer hvordan vi verdsetter, bevarer og bruker kulturminner.

www.olasendstad.no

Oktagon / Rintala- Eggertsson / Harpefoss/ Sør-Fron

Rintala Eggertsson arkitekter ønsker med sin installasjon på Harpefoss å bremse opp farten litt og gi den besøkende anledning til å oppleve naturen på en roligere måte. Tydeliggjøre de langsomme prosessene i naturen som mennesket har vært avhengig av å forstå opp gjennom historien. Ved å anlegge to oktagoner, åttekanter, introduseres en sluttet, geometrisk form i naturen. Den er med på å samle menneske-er rundt to naturelementer; ild og vann.

Installasjonen ved Strandtjønne er en slags gangbane som introduserer en lukket og konsentrert «reise» i kontrast til den lineære reisen gjennom Gudbrandsdalen. På Hella er den oktagonale konstruksjonen hevet opp for å danne et rom med glimt ut mot Lågen og skogen omkring, men også for å rette blikket oppover mot himmelen.

Prosjektet ble utformet i en internasjonal workshop/kurs med 18 arkitektstudenter fra hele Europa. Det er benyttet et lokalt sagbruk og lokale materialer og verket har en teknisk kvalitet som gjør at det kan stå i mange år, dersom vedlikeholdsplanen blir fulgt opp.

Rintala Eggertsson arkitekter jobber med fokus på undervisning, plan, arkitektur og offentlig kunst. En viktig del av virksomheten er at studenter og oppdragsgivere går sammen for å formgi og bygge i full skala, som her på Harpefoss.

www.ri-eg.com

Odelsgut og fantefølge / Fellesskapsprosjektet å fortette byen/ Kvam / Nord-Fron

Fellesskapsprosjektet å fortette byen har i sitt prosjekt et ønske om å aktivere et konkret offentlig rom i Kvam, en park der verket består av planlagte elementer som fontene med lys og et dikt av den samiske forfatteren Sigbjørn Skåden. Skulpturen som rakk å bli halvferdig før den ble tatt ned av sikkerhetsgrunner, er samtidig en del av en rekke fortellinger om reisen som er foretatt med kunstprosjektet, opprinnelig kalt European Exchange, senere omdøpt til Odelsgut og fantefølge.

Bakgrunnen for invitasjonen til Kvam er dramatiske historien knyttet til tettstedet med krigshandlinger og flomkatastrofer, og nå nylig handelsdød og bedriftsnedleggelse som preger sentrum i Kvam. Kulturelt og sosialt er Kvam viden kjent i dalen for å likevel ha en sterk identitet og egenart som handler om dugnad og historiefortelling, og evnen til å snu negative hendelser til det positive og humoristiske.

Når sluttrapporten skrives, er det ikke avklart hvordan prosjektets skjebne blir. FFB består av Joar Nango, Eystein Talleraas og Håvard Arnhoff. De holder til i Tromsø og Oslo.

www.facebook.com/Fellesskapsprosjektet-å-Fortette-Byen-FB-206500446087534/

Markører for midlertidige samtaler / Dyveke Sanne / Vinstra / Nord-Fron

”Markører for midlertidige samtaler” av Dyveke Sanne består av to varde-lignende konstruksjoner i tre som er plassert i en viss avstand fra hverandre og kommuniserer med røde varsellys. Skulpturene er mobile og kan flyttes ettersom nye steder for samtaler og diskusjoner aktualiseres. Ved åpningen av Vegskille i 2017 var vardene plassert på hver sin side av Sundbrua. Vardene er utført av Frya stav og laft.

Vinstra deler med mange andre steder i utvikling at lokale forhold er i hurtig endring og informasjon kommer stykkevis og delt om endringsprosessene. Prosjektet er ment å være en plattform for å se ting i sammenheng og tid, og for å kunne dele informasjon om en pågående utvikling og endringer. Verket har en fortsettende del som handler om synliggjøring og deling av sammenhenger i lokale forhold på Vinstra. Her inviteres unge til å kartlegge et hjemsted i hurtig endring. Den fortsettende delen er imidlertid avbrutt av kunstneren.

Dyveke Sanne er billedkunstner og har hatt en rekke kunstopppdrag i offentlige rom. Hun har mottatt flere priser, blant annet Norsk lyspris for kunstprosjektet ”Perpetual Repercussion” ved Svalbard globale frøhvelv i 2009. Sanne har i en årrekke undervist ved Kunsthøgskolen i Oslo, sist som professor i Kunst og offentlige rom.

www.dyvekesanne.com

”-0=-” / Pekka Stokke/ Otta / Sel

Pekka Stokkes kunstprosjekt med tittel ”-0=-” er en lysinstallasjon bestående av et temporært hovedverk på Felleskjøpets kornsilo og en permanent pendant/kommentar på veggen innendørs i klimalaben.

Klimalabens sensorer måler solinnstråling, varmeproduksjon, vindhastighet, energiproduksjon, temperatur og endel andre parameter, er utgangspunktet for lysinstallasjonens programmerte lysbevegelser. Data om mottak, forbruk og produksjon, sendes via en timeplan til kunstverkets styringssystem som igjen spiller av sekvenser med lyseffekter, og kombinerer disse for å skape nye uttrykk ut fra vekslende vær og klimaforhold. Styresystemet kommuniserer trådløst med lysinstallasjonene på siloen, der både lysslynger, lysrør med fargedioder og store flomlys kontrolleres i paletter og animasjoner. Ståldetaljer er laget av elever på Teknisk og Industriproduksjon på Otta vgs der Klimalaben også ligger. Det temporære verket; en stor sirkel på siloveggen, er gitt en form som også skal bety noe for Otta som by, og for passerende trafikanter på E6. ”-0=-” skaper et nytt landemerke både på dagtid og kveld.

Pekka Stokke er billedkunstner og arbeider hovedsakelig med lys; hvordan lys i ulike relasjoner kan transformere våre oppfattelser av fysiske rom og mønstre.

www.ljos.no

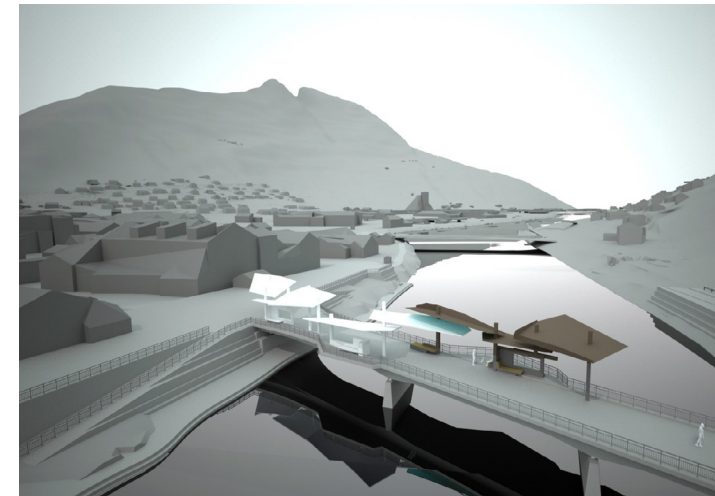
Båret av vinden - ført av strømmen / Jan Christensen og Marius Dahl / Otta / Sel

Dahl/Christensen ble invitert til å utvikle et skisseprosjekt for et permanent verk på Loftgårdsbrua, som i dag fremstår som en overdimensjonert og pussig reminisens. Det foreslåtte kunstprosjektet blir et nysgjerrighetsmoment/fondmotiv som synes langt inne fra Storgata, et blikkfang fra både nord- og sørgående E6, og som et aktivitetsspunkt for de som beveger seg på den fremtidige elvepromenaden eller fram og tilbake over Lågen.

Dette er et forprosjekt for en ny visuell markør for Otta. Tittelen på verket er en arbeidstittel. Forprosjektet viser hvordan Loftgårdsbrua kan gis noen nye elementer som har en funksjon som pauseplasser på brua, og samtidig fungerer som et blikkfang sett fra E6. Loftgårdsbrua ble bygd som en del av riksveg 15 fra Otta oppover Ottadalen, men har nå i mange år vært ei gang- og sykkelbru. Kunstprosjektets videre utvikling vil knyttes opp mot byplanen og regionsenterplanen. Kunstnerne har også kontaktet Lonbakken mekaniske verksted for evt. fremtidig samarbeid mot realisering. Sel kommune ønsker å realisere prosjektet. Det er opprettet en lokal arbeidsgruppe bestående av Ole Aasaaren, Jertru Stallvik og Viel Bjerkeset Andersen, som skal legge en plan for videre arbeid, med tanke på evt. justeringer av forslaget, utviklingsfaser, budsjetter og søknader om tilskudd.

Jan Christensen og Marius Dahl samarbeider ofte med store offentlige kunstprosjekter. Prosjektene ligger i grenselandet mellom arkitektur, skulptur og installasjon.

www.mariusdahl.org
www.janchristensen.org

Kommunikasjon

Kommunikasjonsstrategi

Det ble laget en kommunikasjonsstrategi for Vegskille, som den gang het “Kunst som stedsutvikling”, høsten 2015. Der ble blant annet kommunikasjonsmål og kommunikasjonsutfordringer beskrevet.

Kommunikasjon i Oppland fylkeskommune deltok i en tidlig fase jevnlig på møter i kunstkomiteen, men var ikke medlem av kunstkomiteen og hadde derfor heller ingen formell stemme. Kommunikasjonsavdelinga valgte å trekke seg ut av prosjektet i desember 2016, fordi faglige råd i liten grad ble tatt til følge. Kommunikasjonsavdelingen har etter den tid ivaretatt prosjektets synlighet på Oppland.no, utført noe grafisk arbeid og bidratt med rådgivning når dette er blitt etterspurt.

Markedsføringen av prosjektet på sikt ble på et tidspunkt besluttet lagt inn under Visit Lillehammer.

Kommunene har gjort en del av jobben med å formidle status og hva som skjer, via sine kanaler. Det har vært ulikt nivå på hvor mye kommunene har lagt i dette, men de som har satset mest, har opplevd mange positive tilbakemeldinger.

Vegskille består av et samarbeid mellom mange aktører med flere samarbeidsforum. Å kommunisere godt både internt, eksternt og på tvers i et komplekst samarbeid krever tett oppfølging.

Utfordringen for fylkeskommunen har vært å være i forkant av hendelsene, noe vi ikke har klart hele veien. Alle kunstverkene har fått oppslag i lokale media, særlig GD, men også Dølen og NRK. De første par årene etter starten i 2015 var det en tendens til at sammenhengen

med det overordnede prosjektet Vegskille ble borte i formidlingen. I løpet av 2017, med åpningene i september, bedret dette seg vesentlig.

Med prosjektet i Kvam ble formidlingsproblemene satt på spissen. Prosjektet i Kvam fikk svært stor oppmerksomhet fra 23. september og utover høsten, og dette toppet seg da prosjektlederen ble intervjuet på Østnytt og Dagsrevyen 23.oktober og Kvam ble tema i bl.a. Nytt på nytt på NRK den 27.oktober 2017. En bieffekt av medieoppslagene er at de andre prosjektene også har fått økt oppmerksomhet.

Visuell profil

Oppland fylkeskommune innhentet i 2015 tilbud fra fire designfirma om et tilbud på utvikling av en visuell profil, herunder logo, typografi, fargevalg- og bruk, designelementer og skilting. Byggstudio ble valgt til oppdraget med en avtale i desember 2015. Navnet “Vegskille” ble foreslått og bestemt av kunstkomiteen i denne prosessen. Et endelig forslag til visuell profil ble presentert i juni 2016.

VEGSKILLE

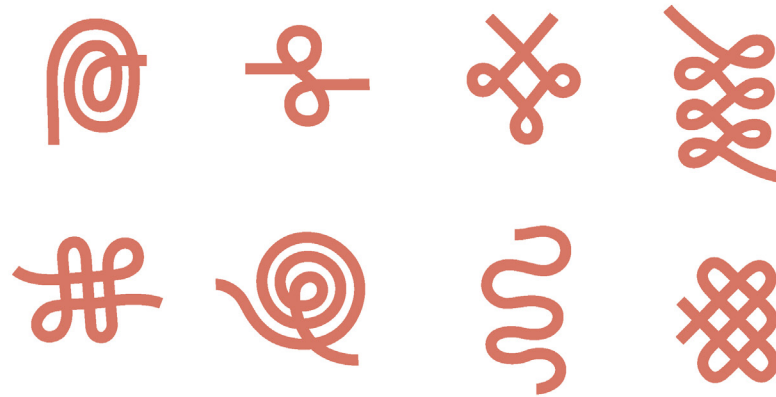
Kunstlandskap Gudbrandsdalen

logo

typografi

OTTA
KVAM
VINSTRA
HARPEFOSS
HUNDORP
FÅVANG
RINGEBU
TRETEN

farger

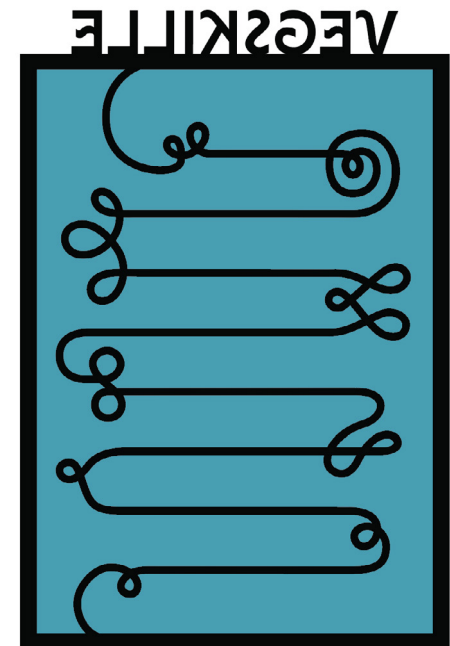

designelementer

Skilt

Utforming av skilt ved de enkelte verk har vært gjenstand for et tillegg-soppdrag. Konseptet er ferdig utviklet og det gjenstår bare detaljer når det gjelder tekst og bilder, før produksjonen av skiltene og montering av disse kan gjennomføres.

Under vises begge sider av skiltet (bilder og tekst er ikke endelig her) som blir plassert på Tretten.

Synlighet i media

Et søk i medieovervåkningstjenesten Intermedium gir et anslag på hvor mange ganger prosjektet har blitt omtalt i media i Norge.

Vegskille har fått oppmerksomhet i media helt siden 2014. Da het prosjektet "Kunst som stedsutvikling".

- Et søk på navnet "Kunst som stedsutvikling" resulterer i 19 relevante saker.
- Et søk på nåværende navn, Vegskille, og Oppland fylkeskommune gir 76 relevante treff. 5 av disse er saker på www.oppland.no.
- Medieinteressen var størst under åpningen av kunstverk høsten 2017.

Komikerne i «Nytt på nytt» mener de ville stoppet på Kvam etter kunstdebatten

Pernille Sørensen og Leif Einar "Lothepus"

Av Erik Børresen - @Erikboerresen

I denne helgens utgave av kunsten i Kvam blant tema:

Det kuleste klatrestativet langs E6

GØY: Marthe Amalie Bye (8) og Ronja Korinth (8) synes det er helt topp å klatre i mammutskulpturen. Foto: Kari Utgaard

Av Kari Utgaard

06. oktober 2017, kl. 13:05

Mammuthodeskallen i rustfritt stål er Fåvangs nye attraksjon.

Nå lyser kornsiloen

Slik ble det: Kornsiloen på Otta er nå lyssett av lysdesigner Pekka Stokka. Torsdag kveld var det «tenning» samtidig med julegateåpningen på Otta. Foto: Thomas Tangen

+ Av Einar Almehagen

26. november 2016, kl. 19:22

Nå vil kvamværer ha kunstverket i Kvam likevel

VIL HA DET LIKEVEL: Nå vil en gruppe kvamværer ha kunsten i Kvam likevel. Ny plassering kan bli Vertshuset S
Kristin Veskje

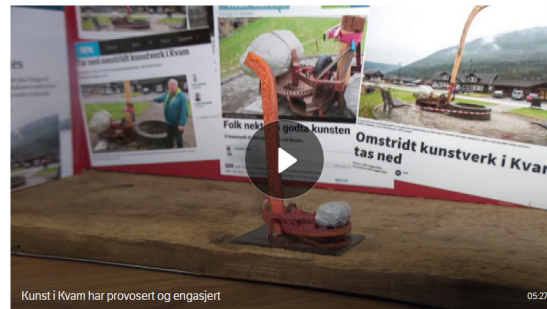
+ Av Kristin Veskje

24. oktobe

Dette er noe Kvam trenger, mener flere kvamværer som nå vil overta

Omstridt kunstverk kan bli suvenirer og trekkplaster

KVAM (NRK): På tirsdag ble et av Norges mest omtalte kunstprosjekter fjernet fra sentrum av Kvam. Nå skal all oppmerksomheten rundt verket bli brukt til å skape blest om Gudbrandsdalsbygda.

Kunst i Kvam har provosert og engasjert

UTSTILLING: En miniatyrytugve av det omstridte kunstverket sammen med siste ukes medieomtale har fått en sentral plass på det lokale vertshuset i Kvam.

Brukskunst

Unge studenter og to prisbelønte arkitekter har bygd kunstverk til hverdagsbruk

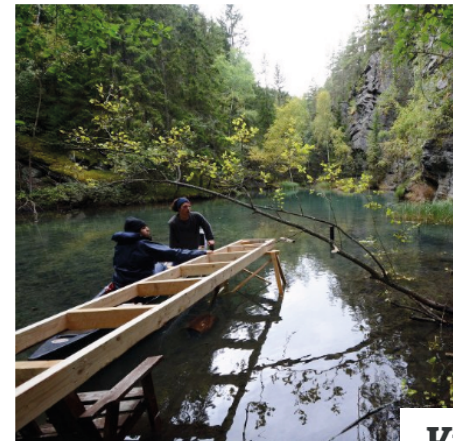
 Av Kari Utgaard

Publisert 16. september 2017

Noen av dem har knapt holdt en hammer før. En pinnestøt stillas på den mudrete bunnen av en dam, der to «snekker» en kano. Byggeplassen ved Strandtjønn på Harpefoss ser improvisert ut.

Men byggelederen har erfaring så det holder. Arkitekt Dag
bygd borgtårn i London, bru på Voss og sauna i Canada. Nå
vannkanten og gir lavmælte instruksjoner.

Dominik Engelmann, Leiter des Unternehmens für das Projekt, ist in der ersten Reihe zu sehen.

+ Av Kari Utgaard

Publisert 4. november 2017

- Det har vært et helvete

Ordfører Rune Støstad legger en glødende mobiltelefon i jakkelomma. Det er 27. oktober. Mens de andre på formannskapskonferansen får servert

Kunstner skal få folk i form

TRETEN (NRK): Kunstverket «Kroppen» skal skape stolthet og aktivitet i bygda. Lokalbefolkningen skjønner lite av prosjektet ennå, men fredag 27. november er det avduking.

KUNSTNERBOLIG: Enkle fasiliteter for Anders Jakobsen, mens han lager trimkunst for folket på Tretten.
FOTO: RUTH BARSTEN / NRK

Økonomi

Kunstkomiteen

Kunstkomiteens arbeid omfatter hele prosessen fra den første fasen med oppstartsmøter og studietur, til utarbeidelse av den overordnede kunstplanen og de kommunale kunstplanene, og kunstkonsulentenes arbeid i de kommunale komiteene.

Oppland fylkeskommunes bevilgninger til dette har skjedd i flere omganger fra 2013 til 2015, og vegvesenet har bidratt med 175.000 kr til den felles kunstplanen. Samlet tilskudd har vært 1.210.000 kr. Fylkeskommunen har benyttet statlige midler til stedsutvikling, samt midler til plan- og arealprosjekter i sine tilsagn. I tillegg kommer egeninnsats fra fylkeskommunen fram til 1.9.2017 og vegvesenets egeninnsats i komiteen.

Kostnader til visuell profil, inkl. design av skilt, og fotografering er budsjettert med et tilsagn på 260.000 kr. Alle fakturaer er ikke mottatt p.t., men prognosen tilsier en sluttkostnad på rundt 216.000 kr. Produksjon av skiltene og montering skal dekkes av kommunene.

Endelige regnskapstall foreligger ikke p.t. Tallene under er basert på regnskapstall pr. nov. 2017 og resterende kostnader, som er basert på avtaler, mottatte fakturaer og noen prognoser. Avrundede tall.

Kunstkomiteens arbeid:

	Regnskap pr. nov-2017	Resterende kostnader	Sum
Prosjektledelse	5 377	26 000	31 377
Kunstkonsulenter, honorar	798 460	45 000	843 460
Arbeidsgiveravgift	73 174	10 000	83 174
Reise, diett, overnatt- ing, servering, gaver	58 911	20 000	78 911
Sluttkonferanse	18 491	2 000	20 491
Visuell profil, skilt	152 135	51 000	203 135
Fotograf	-	8 600	8 600
Sum	1 106 548	162 600	1 269 148

Oppland fylkeskommune ser alle kostnader i prosjektet som helhet i sammenheng. Med tilbakeføring av ubrukte midler fra Øyer kommune, vil regnskapet gå i pluss. Overskuddet vil benyttes til prosjektet etter fylkeskommunens skjønn.

Kommunenenes budsjetter

Bare to av kommunene har ferdigstilt regnskaper p.t. og fra de to andre har vi fått foreløpige oversikter. Alle kommunene (Fronskommunene under ett) har fått tilsagn om 350.000 kr fra Oppland fylkeskommune og fått et løfte om 250.000 kr hver av tilsagnet på 1 mill.kr fra KORO. De sistnevnte midlene blir forvaltet og fordelt av fylkeskommunen.

Ringebu

Regnskap datert 21.11.2017 er vedlagt.

Inntekter:

Kommunale midler:	1.150.000 kr
Tilskudd fra OFK:	350.000 kr
Tilskudd fra KORO:	250.000 kr
Regionrådet Midt-Gudbrandsdalen	300.000 kr
Gjensidigestiftelsen	200.000 kr
Andre sponsorer	100.000 kr
Sum:	2.350.000 kr

Kunstneren har hatt et honorar på 2 mill.kr for begge kunstverk. Samlet prosjektkostnad er på 2.442.000 kr.

Sel

Regnskap datert 13.12.2017 er vedlagt.

Inntekter:

Kommunale midler:	400.000 kr
Tilskudd fra OFK:	350.000 kr
Tilskudd fra KORO:	250.000 kr
Sum:	1.000.000 kr

På siloen på Otta har kunstneren hatt et honorar på 825.000 kr. For Loftgårdsbrua har kunstnerne hatt en honoraravtale på 100.000 kr. Det er totalt brukt 1.112.000 kr.

Øyer

Endelig regnskap foreligger ikke.

Finansieringsplanen er slik:

Kommunale midler:	300.000 kr
Tilskudd fra OFK:	350.000 kr
Tilskudd fra KORO:	250.000 kr
Sum:	900.000 kr

Nord-Fron og Sør-Fron

Endelig regnskap foreligger ikke.

Finansieringsplanen er slik:

Kommunale midler:	600.000 kr
Regionrådet:	600.000 kr
Tilskudd fra OFK:	350.000 kr
Tilskudd fra KORO:	250.000 kr
Sum:	1.800.000 kr

Alle fire kunstnere/kunstnergrupper har hatt en honoraravtale på 400.000 kr, tilsammen 1,6 mill.kr.

Samlede kostnader

Oppstilling med avrundende tall basert på opplysningene foran.

Øyer:	625.000 kr
Ringebu:	2.442.000 kr
Fron (budsjett):	1.800.000 kr
Sel:	1.112.000 kr
Sum:	5.979.000 kr
Kunstkomiteen i OFK:	1.270.000 kr (ca. 17,5 % av totalen)
Totalt:	7.249.000 kr

Evaluering

Økonomiske rammer

Prosjektet hadde som målsetning å ha en finansiering på mellom 2-4 millioner per kommune. Det viste seg raskt å være en nokså urealistisk forventning mht. kommunenes finansieringsevne, med unntak av Ringebu. Prosjektbeløpene har derfor variert mellom en tiendel til en femdel av den opprinnelige ambisjonen. Ett spørsmål er hvordan økonomi har virket inn på prioritering av kunst i de ulike prosjektene.

En av utfordringene for prosjektet fra starten av, var at det ikke hadde en gitt kostnadsramme med finansiering. Fylkeskommunen setter av midler til kunst i egne bygg og bidrar til stedsutvikling i kommunene, men har ikke hatt noen tradisjon for å finansiere kunst i det offentlige rom. Visit Lillehammer har ingen virkemidler eller mandat innenfor dette feltet. Kommunene selv har få frie midler til disposisjon, og finnes de, er nok ikke kunst høyest på prioriteringslisten. Med dette utgangspunktet har utviklingen av Vegskille siktet mot å ha ambisjoner som ikke er så lave at prosjektet blir usynlig, men heller ikke så høye at de er utenfor rekkevidde.

Målsettinger - måloppnåelse

Hva innebærer det at kunsten i Vegskille-prosjektet kalles for stedsutvikling? Målsettingen for prosjektet har vært bred og favnet det å skulle gi gode reiseopplevelser, skape nye attraksjoner i tettsteda og samtidig bidra til nytenking om hvordan tettsteda fremstår utad.

Når begrepet stedsutvikling favner så bredt, og samtidig benyttes i så stor utstrekning om bruk av kunst i offentlige rom, kan det jo ikke være fordi all kunst fyller samme funksjon.

I Vegskille vil noen kunstverk ha en markedsføringseffekt og dermed generere mer besøk, andre vil ha et mer langsiktig perspektiv og peke på stedsutvikling som en prosess der innbyggerne gradvis deltar i utformingen av offentlige rom gjennom samtaler og daglig bruk, mens andre igjen undersøker det som har vært og det som kan høre framtida til, med utgangspunkt i folks opplevelser, minner eller utvikling av nye ideer.

Noen kunstverk er en del av stedsutviklingen ved at den tilbyr noe nytt til ungdom som interagerer eller er med på å utvikle ikke bare kunstverket og dets funksjon, men også stedet de bor på. I dette prosjektet handler stedsutviklingen i første rekke om livet som leves i tettsteda, fellesrommene og landskapet.

Snarere enn en manual for stedsutvikling kan man håpe at disse verkene vil bli opplevd og tolket som bidrag til en pågående samtale om tettsteda. Prosjekteiers ønske var at kunstnere som kommer utenfra, bidrar til å åpne opp disse rommene med sine måter å se tettsteda og uttrykke seg på.

Prosjektet Vegskille legger opp til å gi en utvidet forståelse av tettsteda, samtidig som kunsten gjør oss oppmerksomme på rom som man kanskje ikke var klar over hadde en viktig identitetsskapende betydning, verdi eller historie.

Overordnet mener prosjekteier at intensjonen om å skape nye attraksjoner og grunner for de reisende til å kjøre innom tettsteda også er ivaretatt gjennom bredden av prosjekter som foreligger, og i måten de formidles som et sammenhengende prosjekt. Dette vil i stor grad også avhenge av de ulike partene i samarbeidet, som kommunene og Visit Lillehammer, som forvalter verkene og bidrar til å synliggjøre Vegskilleprosjektet.

Involvering - lyktes vi?

For konsulentene som har jobbet med de mange lokale kunstkomiteene, fire i alt, har svaret kommet gradvis gjennom forslagene som kunstnerne har utviklet. Omfanget av et kunstverk, dets varighet og virkning måles ikke alltid ut fra lastvekt eller hvor lang unna det kan sees.

Tvert i mot har man i flere av prosjektene oppfordret kunstnerne til å se på muligheter for å aktivisere tettsteda gjennom å jobbe med kunst som markører eller temporære prosjektet som igjen peker frem mot muligheten for et mer vidtrekkende prosjekt.

På den måten er disse prosjektene både kunstverk i seg selv og oppfordrer innbyggerne til å se hvilke muligheter som ligger for å videreutvikle dem. Hvordan dette kan ta form har vi kanskje allerede fått en tidlig pekepinn på i lokalmiljøets spin-off prosjekter og ideer rundt FFBs framtidige skulpturprosjekt i Kvam. Men mer typisk er prosjekter som foreslås å involvere lokalmiljøer, som i Dyveke Sannes prosjekt på Vinstra eller Marius Dahl/Jan Christensens framtidige prosjekt på Otta.

Sluttkonferanse

2. november 2017

Alle kommunene i Gudbrandsdalen var invitert, samt de lokale kunstkomiteene, kunstnerne og kunstnersentrene i Oppland og Hedmark. Det deltok vel 30 personer, men ingen politikere. Media var representert med to personer fra GD, én fra Dølen og én fra NRK. De kritiske stemmene manglet i stor grad. Nå var hensikten at aktørene i kommunene skulle få møtes på en felles arena, og konferansen var vellykket på den måten. En evt. videreføring til flere kommuner skulle drøftes og dette ble da i liten grad fanget opp, med unntak av den uavhengige kritikeren, Gaute Brochmann.

Det ble på forhånd sendt ut seks spørsmål som fylkeskommunen ønsket å få belyst:

- Hva tilfører Vegskille tettstedene?
- Har nytteperspektivet i Vegskille gått utover det kunstneriske innholdet?
- Hvordan vil lokalsamfunnet ta imot verkene?
- Bidrar Vegskille til verdiskaping i Gudbrandsdalen?
- Hvordan kan prosjektet synliggjøres bedre?
- Er det grunnlag for en videreføring til flere kommuner?

Rapporten bygger her på innledninger som ble bestilt og noe av ordskiftet etterpå.

Sel kommune ved Jertru Stallvik:

Suksesskriterier:

- Bruk av media fra begynnelse til slutt
- Ordfører, arealplanlegger og næringssjef i kunstkomiteen
- Samarbeid med lokalt næringsliv
- Samarbeid med vgs-elever som arbeidet på prosjektet
- Åpning under julegata

Oppmerksomhet, nysgjerrighet, samtaleemne, eierskap, stolthet, positive tilbakemeldinger fra nabokommunene, besøkende og folk som passerer på E6, «Kornsiloen har blitt et aktivum for Otta».

Ringebu kommune ved Britt Åse Høyeseven:

Politisk eierskap og vilje fra første dag. Det ble bevilget 1 million i kommunestyret med beskjed til kunstkomiteen om å skape den andre millioen via andre veger. Lokal kunstkomité har hatt lokal forankring med representanter fra hvert tettsted. Nødvendig med overordna initiativ fra fylkeskommunen. Uten det hadde det ikke skjedd. Det at det skjedde det samme på flere plasser samtidig var også motiverende.

- Svært godt samarbeid med kunstneren.
- Aktiv lokal kunstkomité med tett oppfølging har ført til solid eierskap.
- Konkurransen gjorde prosjektet konkret og gav informasjon.
- Har lagt ut informasjon jevnlig.
- Installasjonene har gitt lokalt eierskap og stolthet.
- Viktig å dele og feire. Storstilt åpning direkteført på Facebook

Dyveke Sanne, kunstner på Vinstra:

Proessen har vært vanlig. At konsulenten har vært forankret på stedet der kunsten skal opp, har vært til stor hjelp for kunstneren. Synliggjøring og formidling av kunsten har vært for lite fokusert. Kommune og fylkeskommune kan bli tydeligere på det med formidling.

Ola Sendstad, kunstner på Hundorp:

Føler seg godt ivaretatt som kunstner. Kunstkonsulent har gjort en god jobb. Viktig at kunsten kommer ut fra møtet med de lokale. Skapte sitt eget sted på stasjonen på Hundorp og kunne invitere folk inn til seg. Terskelen var høy for folk til å komme og engasjere seg da folk flest visste lite om Vegskille i utgangspunktet. Etter oppslag i GD var det lettere å komme i kontakt med folk. Det var en fordel at han kom utenfra. Folks forhold til endring og lokalt var det som interesserte mest.

En åpen bestilling: midlertidig eller permanent var bra. Sendstad har fått stor frihet. Har savnet kontakt med de andre kunstnerne og med f.eks. arealplanlegger i kommunen. Koplingen mellom kunstneren og stedet, en dialog med den andre stedsutviklingen vil være et gode. Håper dette tas videre. Oppmerksomheten Vegskille har fått nå kan benyttes positivt.

Gaute Brochmann- Redaktør i Billedkunst

Det å implementere kunst i stedsutviklingen er viktig. Noen identitetsmarkører er lettere å forstå enn andre, eksempelvis turistvegprosjektet. Samtidskunst er mye vanskeligere å implementere. En må ha et balansepunkt mellom det allment vakre og det som har en slagside. Ønsker seg en 2.0 versjon av Vegskille som bygger på erfaringene som nå er høstet. Nesten all god kunst er kontroversiell i starten - det viser erfaringene. Selv Alf Prøysen var en outsider i svært mange år. Han var kontroversiell og en ingen ville identifisere seg med i nærmiljøet. Uly, innvandrere og samtidskunst vekker de samme følelsene. Reaksjonene er uproporsjonale. Diskusjon rundt Kvam handler ikke om verket, men om det skal være der eller ikke. Kunst kan skape en diskusjon om hva det er å være fra et sted. Håper på en fortsettelse av Vegskille.

Visit Lillehammer innskriver kunsten i en markedsorientert retning. Det kan lett bli forflatet og redusert til det som kan bli begrenset til målbare og kvantifiserbare størrelser. Man må ta med seg de kunstneriske kvalitetene og ikke bare de kommersielle.

Effekt og bruk sammen med estetikk er viktig for evaluering av kunst i offentlig rom. Man må se langtidseffekten av det før en kan evaluere det. Interaksjonen er del av evalueringen.

Avsluttende kommentarer etter konferansen:

- Det arbeidet som er gjort med Vegskille fremstår som en triumf i kraft av både kvaliteten på prosjektene og selve gjennomføringen. Det er samtidig viktig å presisere at det avsluttede prosjektet ikke kan sees som noe annet enn en begynnelse lest opp mot det uttalte ambisjonsnivået. Både som ledd i stedsutvikling og reiseliv er det vi ser nå altfor lite til å utgjøre noen egentlig forskjell.
- Christian Ringnes' Ekebergparken har vel et tyvetalls verk på noen måls tomt. Det oppleves fortsatt som glissent. Åtte verk i Gudbrandsdalen er dermed mest interessant i kraft av at de faktisk er realisert, men vil ikke kunne skape noe permanent momentum.
- Selv om "midlertidighet" er relevant som kategori i samtidskunsten, er jeg overbevist om at "Permanens" er et nøkkelbegrep i det formatet det ble arbeidet innenfor her. "Identitet" er jo et begrep som henger sammen med langsiktig tilstedeværelse, tenker jeg. Altså at når man først lander og realiserer et prosjekt, bør det gjøres med en idé om at det skal bli stående, og ikke råtne bort eller enkelt kunne fjernes. Dette igjen med referanse til de målsetningene dere satte opp.
- En idé om åtte nye kunstverk hvert tredje eller fjerde år i Gudbrandsdalen er ikke mye, hverken med tanke på penger eller hva lokalbefolkningen kan fordøye. Jeg tenker derfor at prosjektet burde vurderes videreført som for eksempel en Triennale der nye verk ble realisert med en betydelig grad av forutsigbarhet og forpliktelse fra lokale aktører. Dette er naturlig å se som en forutsetning for at kunsten kan skrives inn i en form for konkret verdiskapning, der både politikere, andre lokale krefter og kunstnerne vet hva de investerer tid og ressurser i.

Om et prosjekt bærer preg av å være et pilot-prosjekt er det jo også både legitimt og naturlig å tenke på videreføring. I en form som selvsagt må få være et eget prosjekt.

Truls Ramberg, Koro:

KORO har vært økonomisk bidragsyter. Erfaringer fra kunst i byutvikling/stedsutvikling. Byutvikling handler mer om prosesser enn estetisering av steder. Det handler om top-down (forvaltning) og samtidig bottom-up (fri utfoldelse).

Hvordan kan man rigge en organisasjon som gir rom for dette. I Frankrike (eks Nantes, SAMOA) er en byutviklingsorganisasjon som kun jobber med stedsutvikling. Kultur og kunst var forankret på høyt nivå i regionen og skulle infiltrere all utviklingen -som overordna planer (ESTUAIRE Nantes Saint Nazire). Kunstneren kan være med å sette agendaen for stedsutviklingen og påvirke den. Kunstnere knyttes til etater som f.eks. park og idrett, vegvesenet mm.

Hva er fortellingen til regionen? Jobbe med dette som et innspill til pågående planer – fremtidsvisjon og identitet. At det handler om hva en tenker stedet skal være. Setter premisser for andre planer og visjoner for å skape noe større.

Kristin Prøven, Snowball, Visit Lillehammer:

Hva nå? Hvordan gjøre det mer attraktivt å besøke Gudbrandsdalen? Kombinasjonen av det moderne og det tradisjonelle er en god kombinasjon. Noen av verkene er mye tydeligere reiseanledninger enn andre, er lokalt tilknyttet og lette å like. Det gjelder Mammuten, Dragen og Siloen på Otta. Kultur i natur kombinert med lokal mat og andre opplevelser mm blir pakker som kan markedsføres. Det å knytte kunsten sammen med den eksisterende kulturarven er viktig. God skilting er også viktig. Det å være stolte verter som kan være gode ambassadører for de reisende er viktig. Vertskapskurs pågår i disse dager der Vegskille er innbakt. Bærekraftige reisemål, sosial bærekraft (den stolte lokalbefolkningen og fritidsboligeiere). Bevissthet rundt kulturen.

Tina Lie Vestby, Kulturkonsulent Ringeby:

Vegskille har bidratt til å bygge en solid grunnmur i kulturarbeidet. Kunsten i Ringeby er lettsolgte kunstverk. Alle har rett til å oppleve kunsten. Det er viktig å ha forståelse for folks opplevelse. Kommunikasjon er viktig. Viktig at alle tar med seg alle verkene i Vegskille og snakker opp dette.

Identiteten på Fåvang og Ringeby ble gravet frem av kunstneren som kom utenfra.

Johan Fredrik Urnes, Høgskolen i Innlandet

Det er sannsynlig at ingen av kunstverkene bidrar til økonomisk verdiskaping. Kvam-verket uttrykker stedets ånd gjennom bestanddelene møkkaspreder, tømmer og stein. Lysinstallasjonen på Otta er både dekorativ og politisk (klimaendringer).

Bjørn Sletten, Sør-Fron kommune:

Veldig fornøyd med sine kunstverk. Hvordan skal dette trekkes videre? Både stasjonen og Klokkestranda har åpnet nye rom. Det er ikke bygget i et bestandig materiale, men det kan eventuelt gjøres senere. Ønsker å bruke kunst videre i stedsutviklingen. Hvordan gjøre det nå etter at denne debatten har rast i dalen?

Eystein Talleraas, FFB, kunstner på Kvam:

Det er en risiko å jobbe med prosessuell kunst i det offentlige rom. Det er krevende å stå i det – påvirke prosessen slik at verket kan bli ferdigstilt.

Frode Fosbakken, Øyer kommune

Samfunnsverdien har vært å skape tilhørighet for ungdom i lokalmiljøet.

Oppsummering ved Trond Carlson, OFK

- OFK og stedsutvikling: Har oppnådd noe om det har blitt bedre steder å bo
- Prosesser: God politisk forankring viktig fremover
- Kunsten: Samarbeidet mellom kunstkonsulentene og lokalbefolkningen har vært bra
- Informasjon og kommunikasjon: Erfaringer å ta med seg videre.
- Det å videreføre Vegskille er usikkert, fordi prosjektet er ferdig.

I hovedsak vil Oppland fylkeskommune oppsummere Vegskille som et vellykket prosjekt.

Bildeliste

- S. 13 – Åpning av *Mammuten*, foto Erik Berg-Johansen
- S. 14 – *#kroppen13*, foto Erik Berg-Johansen
- S. 15 – *Mammuten*, foto Linda Bakke
- S. 15 – *Dragen*, foto Erik Berg-Johansen
- S. 16 – *Hva heter dette stedet?*, foto Erik Berg-Johansen
- S. 16 – *Krystningsspor*, foto Ola Sendstad
- S. 17 – *Oktagon*, foto Rintala - Eggertsson
- S. 18 – *Odelsgut og fantefølge*, foto Erik Berg-Johansen
- S. 18 – *Markører for midlertidige samtaler*, foto Erik Berg-Johansen
- S. 19 – *”=o=”*, foto Erik Berg-Johansen
- S. 19 – *Båret av vindene - ført av strømmen*, illustrasjon kunstnerne
- S. 31 – *Sluttkonferanse*, foto Marit Brænd

Referanser

Alle referanser finnes i Oppland fylkeskommunes arkiv.

- Prosjektbeskrivelse “En eventyrlig reise”. Kunst som en del av E6 gjennom Gudbrandsdalen. Notat 31.1.2013.
- FR-sak 621/13, 24.6.2013: Kunstplan for ny E6 Biri- Otta - tilsagn nr.49/2013
- Mandat for kunstkomiteen, signert 4.9.2013
- E6 - en eventyrlig reise. Sluttrapport planleggingsfasen og gjennomføringsplan for det videre arbeidet. Lillehammer Kunnskapspark 21.11.2013.
- Dialogmøte for kunst som stedsutvikler i Gudbrandsdalen. Referat fra møte 14.11.2013 på Dale-Gudbrands gard.
- Invitasjon til deltakelse i kunstprosjekt med utgangspunkt i ny E6 i Gudbrandsdalen. Brev til kommunene 21.1.2014.
- FR-sak 6/14, 7.1.2014: Utvidet ramme for kunstplan for ny E6 Biri-Otta. Tilsagn nr. 1/2014.
- FU-sak 1/14, 21.1.2014: Kunst som virkemiddel i stedsutvikling i Gudbrandsdalen.
- Kunstplan E6 Biri- Otta. 25.4.2014
- Kommunale kunstplaner:
 - Kunst som stedsutvikling på Tretten - Øyer kommune. November 2014
 - Kunstplan Ringeby Fåvang, 6.11.2014
 - Stedskunst - et prosjekt i Vegskille, oktober 2015 (Fron)
 - Kunst som stedsutvikling på Otta- Sel kommune. Kunstplan november 2014.
- FR-sak 70/15, 3.2.2015. Kunst som stedsutvikling, tilsagn nr. 7/2015. (bekreftelse av FU-sak 1/14)
- Brev fra KORO 17.4.2015. Tilsagn om 1 mill.kr.
- FR-sak 467/15, 8.5.2015. Tilsagn til Øyer kommune med 350.000 kr.
- FR-sak 470/15, 8.5.2015. Tilsagn til Ringeby kommune med 350.000 kr.
- FR-sak 943/15, 23.9.2015. Tilsagn til Sel kommune med 350.000 kr.
- FR-sak 1303/15, 17.12.2015. Kjøp av tjenester til utvikling av visuell profil og fotografering med 260.000 kr.
- FR-sak 610/16, 17.6.2016. Tilsagn til Sør-Fron (og Nord-Fron) med 350.000 kr.

